

**”Kaapista käyttöön” - Lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta**

Anni Hänninen ja Niina Keppo

Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma

Kevätlukukausi 2018

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

## TIIVISTELMÄ

**Hänninen, Anni & Keppo, Niina. 2018. "Kaapista käyttöön" - Lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 46 sivua.**

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta (*vasu*). Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia ajatuksia lapsen vasu on herättänyt lastentarhanopettajissa sekä miten lapsen vasu näkyy päiväkodin arjessa. Aiheen tarkastelu on tärkeää, sillä lapsen uudistunut vasu on otettu käyttöön syksyllä 2017. Lapsen vasua on tutkittu aiemmin jonkin verran, mutta uudistuksen jälkeen tutkimuksia ei ole tehty.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna Keski-Suomen alueella ja siihen osallistui kahdeksan lastentarhanopettajaa. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluna ja aineiston analysoinnissa käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimuksestamme selvisi, että lapsen vasu on uudistuksen myötä tuonut lastentarhanopettajan työhön mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Lastentarhanopettajat ovat tuoneet lapsen vasun tavoitteet päiväkodin arkeen, arjen rutiinien sekä toiminnan suunnittelun kautta. Lastentarhanopettajien mielestä lapsen vasu on melko luonnollisena osana arkea sen yksinkertaisten ja arjesta nousevien tavoitteiden vuoksi. Lapsen vasuun kirjatut tavoitteet tulisi huomioida ja toiminta tulisi suunnitella niiden pohjalta.

Lapsen vasu ja siihen liittyvien uudistusten yhdistäminen varhaiskasvatuksen arkeen on aikaa vievä prosessi. Lastentarhanopettajat kertoivat, että uudistuneen lapsen vasun laatiminen ja arkeen yhdistäminen vaatii harjoittelua, mutta uudistus on viemässä varhaiskasvatusta parempaan suuntaan.

Asiasanat: varhaiskasvatus, lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, kasvatusyhteistyö, pedagoginen dokumentointi

# SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	4
2	VARHAISKASVATUS .....	6
	2.1 Varhaiskasvatus Suomessa .....	6
	2.2 Opetussuunnitelmat.....	6
3	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT SUOMESSA.....	9
	3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet .....	9
	3.2 Lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma.....	10
	3.3 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa.....	14
4	TUTKIMUSKYSYMYKSET .....	16
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN .....	17
	5.1 Tutkimuskohde .....	17
	5.2 Tutkimukseen osallistujat .....	17
	5.3 Aineiston keruu.....	18
	5.4 Aineiston analyysi .....	19
	5.5 Eettiset ratkaisut.....	20
6	TULOKSET.....	23
	6.1. Lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta .....	23
	6.1.1 Lapsen osallisuus .....	24
	6.1.2 Yhteistyö vanhempien kanssa .....	25
	6.1.3 Lapsen vasun vaikutus työmäärään.....	26
	6.1.4 Lapsen vasu arjen työvälineenä .....	28
	6.1.5 Pedagoginen kirjaaminen.....	28
	6.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päiväkodin arjessa.....	29
	6.2.1 Toiminnan suunnittelu .....	29
	6.2.2 Arjen rutiinit .....	31
7	POHDINTA.....	34
	7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	34
	7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet.....	36
	LÄHTEET .....	39
	LIITTEET.....	42

# 1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on osa Suomen koulutusjärjestelmää, jossa yhdistyvät alle seitsemän vuotiaiden lasten kasvatus, opetus ja hoito. Varhaiskasvatus on pedagogisesti suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat varhaiskasvatustilaki ja sen pohjalta tehty velvoittava varhaiskasvatussuunnitelma (*vasu*). (Opetushallitus 2016, 8.) Lastentarhanopettajalla on vastuu laatia jokaiselle lapselle henkilökohtainen *vasu*, joka tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa, lapsen osallisuus huomioiden (Opetushallitus 2016, 10).

Yksilöllisiä suunnitelmia on tehty jo useamman vuosikymmenen ajan, sillä 1980-luvun lopulla erityisen tuen lapsille on laadittu kuntoutussuunnitelmia (Alasuutari & Alasuutari 2011, 33). Ennen 2003 Stakesin julkaisemaa valtakunnallista *vasun* perusteita lapsille tehtiin laajat hoitosopimukset yhdessä vanhempien kanssa, mutta 2003 käyttöön otetun *vasun* jälkeen varhaiskasvatuksessa on ollut käytössä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut (Alasuutari & Alasuutari 2011, 29). Keskustelut käydään vähintään kerran vuodessa yhdessä vanhempien kanssa. Lapsen *vasu* on uudistunut vuonna 2016 osana valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman uudistusta ja se on otettu käyttöön 1.8.2017 (Opetushallitus 2017a).

Vuonna 2016 opetushallitus ohjeisti, että jokaiselle varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella tehdään varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen *vasuun* kirjataan tavoitteet ja toimenpiteet, joilla tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia sekä kuvataan lapsen vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita, osuamista sekä yksilöllisiä tarpeita. Lapsen *vasuun* kirjataan lisäksi lapsen tarvitsema tuki ja sen toteuttamistavat. (Opetushallitus 2016, 10.)

Ajattelemme, että lapsen *vasu* voidaan nähdä varhaiskasvatuksessa dokumentin, prosessin sekä vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kokonaisuutena, johon sisältyy konkreettisen dokumentin laatiminen yhdessä vanhempien kanssa. Prosessi jatkuu varhaiskasvatuksen arjessa kasvatusyhteistyönä sekä tukemalla lasta kohti *vasuun* kirjattuja pedagogisia tavoitteita. *Vasun* merkitys

vahvistuu, kun vasua käytetään laadinnan jälkeen sekä lapsen kehityksen ja oppimisen arvioinnissa että yhteistyön välineenä (Hangasmaa 2014, 186).

Alasuutari (2003, 2010) on tutkinut lapsen vasua ja siihen liittyviä vasukeskusteluja aikaisemmin, mutta uudistuksen jälkeen lapsen vasua ei ole tutkittu. Varhaiskasvatuksen kentällä eletään muutosvaihetta ja mielestämme on tärkeä tutkia miten uudistukset ovat muuttaneet varhaiskasvatuksen arkea. Huomasimme molemmat opintoihimme kuuluvan harjoittelun aikana, että uudistunut lapsen vasu herättää paljon keskustelua varhaiskasvatuksen kentällä. Opetushallituksen antamat muuttuvat ja ristiriitaiset ohjeistukset ovat aiheuttaneet päänvaivaa.

Käsitlemme tutkimuksemme teoriaosuudessa aluksi Suomen varhaiskasvatusta ja esittelemme lyhyesti opetussuunnitelmia. Toiseksi esittelemme suomalaisia varhaiskasvatussuunnitelmia, jotka ovat velvoittavia asiakirjoja ja ohjaavat varhaiskasvatusta, mutta keskitymme tarkemmin lapsen vasuun ja sen sisältöihin sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen vasusta sekä miten lapsen vasu yhdistyy päiväkodin arkeen. Tästä tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan hyödyntää lastentarhanopettajien vasu -koulutuksissa. Lisäksi lastentarhanopettajat voivat saada tutkimuksestamme vertaistukea ja vinkkejä vasun käyttöön.

## 2 VARHAISKASVATUS

### 2.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatus on osa elinikäistä oppimista, jota voidaan tarkastella käytännön toimintana sekä yliopistollisena tieteenalana. Varhaiskasvatusta käsitteenä vastaa englannin kielinen termi *early childhood education and care*. Suomessa varhaiskasvatus -käsite on muotoutunut ja otettu käyttöön vuonna 1974. (Eerola-Pennanen, Vuorisalo & Raittila 2017, 21.) Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan alle seitsemän vuotiaalle suunnattua pedagogisesti suunnitelmallista sekä tavoitteellista toimintaa, jossa yhdistyy kasvatus, opetus ja hoito (Opetushallitus 2017b).

Hujala, Fonsén ja Elo (2013, 21) ovat nimenneet varhaiskasvatuksen kehittämisen tavoitteeksi oppimisen pedagogiikan vahvistamisen ja opetussuunnitelman sisällön kehittämisen. Heidän mukaansa suomalaisessa varhaiskasvatuksessa keskitytään paljon vanhempien ja opettajan yhteistyöhön, jolloin varhaiskasvatuksen ensisijainen tehtävä, lasten oppimisprosessin tukeminen jää vähemmälle huomiolle. Tämän tutkimuksen mukaan varhaiskasvatuksen kehittämisenkohde on lasten osallisuuden huomiointi suunnittelussa. Toiminnan tasolla huomioidaan havainnot lapsista ja opetussuunnitelman sisältö. (Hujala, Fonsén & Elo 2013, 21.)

### 2.2 Opetussuunnitelmat

Opetussuunnitelma on kehys opetus- ja kasvatustoiminnalle (Bennett 2010, 17). Opetussuunnitelma viittaa sisältöihin, mitä opetetaan sekä metodeihin, prosesseihin ja pedagogiikkaan eli miten opetetaan (Salminen & Poikonen 2017, 57). Siihen sisältyy erilaisia periaatteita, arvoja, tavoitteita ja ohjeita, joita päättäjät haluavat välittää kasvattajille, vanhemmille ja opiskelijoille (Bennett 2010, 17-18). Grundy (1987) ja Godson (1990) kertovat opetussuunnitelman olevan kulttuurinen konstruktio, joka nostaa yksilön kokemukset ja merkitykset esiin (Poikonen 2003, 15). Käytännön asteella opetussuunnitelma on suunnittelua, toi-

mintaa ja päätöksiä, jotka tapahtuvat nykyhetkessä tai tulevaisuudessa (Hangasmaa 2014, 32).

Suomen opetussuunnitelmat ovat määräyskirjoja tai normeja, jotka koskevat jokaista suomalaista lasta, joka on varhaiskasvatuksen, esiopetuksen tai perusopetuksen piirissä (Hangasmaa 2014, 31). Pohjoismaisessa varhaiskasvatustajärjestelmässä kansallinen opetussuunnitelma ohjaa laajoine tavoitteineen varhaiskasvatustyötä. Tämän lisäksi kunnilla ja päiväkodeilla on omat ohjaavat asiakirjat ja opetussuunnitelmat, jotka on luotu valtakunnallisen opetussuunnitelman pohjalta. (Salminen & Poikonen 2017, 57.) Varhaiskasvatusyksikön opetussuunnitelmassa yhdistyvät valtakunnallinen opetussuunnitelma ja opettajien siitä tekemät tulkinnat, mutta siinä huomioidaan myös vanhempien näkemyksiä (Turunen 2013, 25).

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on toteuttaa koko maassa varhaiskasvatusta tiettyjen samojen reunaehtojen sisällä ja näin tasoittaa varhaiskasvatuksen laatua ja yksiköiden välisiä eroja (Salminen & Poikonen 2017, 57). Määtän ja Uusiautin (2013, 5) mukaan varhaiskasvatuksen opetussuunnitelma nostaa keskeiseksi asiaksi lasten psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen kehityksen edistämisen.

Turunen (2013, 26) on tutkinut suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lasten yksilöllisten suunnitelmien prosessia sekä niiden jatkuvuutta esikoulusta peruskouluun siirryttäessä. Hänen mukaan lapsen yksilöllinen opetussuunnitelma on välttämätön varhaiskasvatuksessa, sillä sen avulla lapsen tietoja pystytään muun muassa välittämään siirtymävaiheessa (Turunen 2013, 25).

Suomessa jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle tehtävä yksilöllinen oppimissuunnitelma on ainutlaatuinen pedagoginen dokumentti. Tavanomaista on, että yksilöllinen suunnitelma tehdään vain lapselle, jolla on tuen tarpeita. IEP (*individualized education program*) on kansainvälisesti käytetty pedagoginen asiakirja, joka tehdään yleensä vain erityisen tuen lapsille, mutta joissakin maissa se voidaan tehdä kaikille lapsille. Asiakirjan tarkoituksena on arvioida lapsen tietoja ja taitoja sekä asettaa lapsen oppimiselle tavoitteita. Tut-

kimusten mukaan IEP:ssä korostuvat lapsen persoonallisuudelle, käyttäytymiselle ja asenteelle asetetut tavoitteet. (Hirsh 2012, 469.)



### 3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT SUOMESSA

Varhaiskasvatussuunnitelmat (*vasut*) voidaan jakaa kolmeen tasoon, joita ovat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikalliset vasut sekä lasten vasut. Paikalliset ja lasten vasut laaditaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta. (Opetushallitus 2016, 8.) Lisäksi joissakin päiväkodeissa laaditaan ryhmäkohtaisia vasuja (Ahonen 2017, 14). Vasun tavoitteena on edistää yhdenvertaista varhaiskasvatusta ja se on varhaiskasvatuksen sisällöllisen kehittämisen ja ohjauksen väline (Reunamo 2007, 101).

Lapsen vasulla pyritään yhdenmukaistamaan varhaiskasvatuksen palveluja ja kehittämään sen laatua (Alasuutari & Alasuutari 2011, 29). Se on osa kasvatussuunnitelmien hierarkiaa, yhdessä paikallisten ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman kanssa (Alasuutari 2010, 15). Pedagogisten suunnitelmien tavoitteena on yksilöllistää lasten opetus niin hyvin kuin mahdollista tavoitteellisessa varhaiskasvatuksessa (Heiskanen, Alasuutari & Vehkakoski 2018, 3).

#### 3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) on velvoittava asiakirja, joka on laadittu ohjaamaan suomalaista varhaiskasvatusta. Sen on laatinut Opetushallitus ja se on otettu käyttöön Suomessa syksyllä 2017. (Opetushallitus 2016, 3.) Lapsen oikeuksien sopimus on arvopohjana valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2016, 18).

Varhaiskasvatuslaki (1973, 1 §) määrittää varhaiskasvatuksen tavoitteet, ohjaa varhaiskasvatusta ja sen perusteella säädetään lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa toteutetaan pedagogista ja kokonaisvaltaista toimintaa, jolla edistetään lapsen oppimista ja laaja-alaista osaamista (Opetushallitus 2016, 36).

Valtakunnallisen vasun perusteiden pohjalta laaditaan paikallisen vasut, joka on varhaiskasvatuksen järjestäjien vastuulla (Opetushallitus 2016, 9). Varhaiskasvatuslain (1973, 7b §) mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstöllä, lapsilla ja heidän huoltajillaan on oltava mahdollisuus vaikuttaa paikallisen vasun laatimiseen. Valtakunnallinen vasu luo pohjan laadukkaalle varhaiskasvatukselle, mutta paikalliset vasut ohjaavat ja tukevat varhaiskasvatusta sekä sen järjestämistä konkreettisemmin (Ahonen 2017, 17). Paikallinen vasu tarkoittaa tavoitteita ja periaatteita yksilöllisellä tavalla, jossa voidaan huomioida erilaiset tarpeet ja painotukset sekä paikalliset erityispiirteet. Vasua arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti sekä toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä. (Opetushallitus 2016, 9.)

### **3.2 Lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma**

Varhaiskasvatuslaki (1973, 7a §) velvoittaa laatimaan lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi yksilöllisen vasun jokaiselle lapselle, joka on päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Suunnitelmaan kirjataan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisen tavoitteet huomioiden lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Lisäksi kirjataan tavoitteiden toteutumisen edellyttämät toimenpiteet sekä mahdollinen lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen. Vasussa huomioidaan myös lapsen mielipide ja osallisuus. Lastentarhanopettaja vastaa lapsen vasun laatimisesta yhdessä muun henkilöstön ja lapsen huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 1973, 7a §.) Asiakirjassa kuvataan myös aikuisten pedagogista vastuuta (Heiskanen, Alasuutari & Vehkakoski 2018, 5), sillä vasun tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle (Opetushallitus 2016, 10).

Lapsen vasun tarkoitus on muokata varhaiskasvatusta, sen toimintaympäristöjä sekä varhaiskasvattajien toimintaa vastaamaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tarpeisiin. Vasuilla ei pyritä muokkaamaan lasta, vaan ne ovat perusta oppimisympäristön kehittämiseksi sekä lapsiryhmän toiminnan suunnittelulle. Lapsen vasun avulla yksilöllistetään valtakunnallisen vasun perus-

teiden ja varhaiskasvatuslain tavoitteet kullekin lapselle sopivaksi. (Parrila & Fonsén 2017, 80.) Hangasmaan (2014, 131) tutkimuksessa lapsen vasu näyttäytyi pedagogisena prosessina, jossa opettajan vastuulla on suunnittelu, toteutus ja arviointi. Opettajan tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä ja sen myötä hahmottaa yksilöllisesti mikä lapsen kasvussa ja oppimisessa on mahdollista ja millaisten tavoitteiden avulla lapsi saavuttaa seuraavan kehitystason. (Hangasmaa 2014, 131.)

Lapsen vasu on osa pedagogista dokumentointia, sillä tarkoitetaan keskeistä varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen työmenetelmää. Se muodostaa ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta havaintojen, dokumenttien ja niiden vuorovaikutuksen avulla. Dokumentoinnilla kerätään tietoa lapsen kehityksestä, elämästä, kiinnostuksen kohteista, oppimisesta ja ajattelusta. (Opetushallitus 2016, 37.) Tutkimuksen mukaan pedagogista dokumentointia käytetään enemmän isompien lasten kanssa, vaikka se pitäisi olla osana arkea myös pienten ryhmissä (Rintakorpi & Reunamo 2016, 1620).

OECD (*Organisation for Economic Cooperation and Development*) on tehnyt vuosituhanen vaihteessa kattavan raportin Suomen varhaiskasvatuksen taustasta ja politiikasta osana aihetta koskevaa laajempaa hanketta. Hankkeessa arvioitiin varhaiskasvatusta 20 eri maassa. (Alasuutari & Alasuutari 2012, 131.) OECD:n raportin mukaan selviä heikkouksia Suomen varhaiskasvatuksessa oli kokonaisvaltaisen, integroidun opetussuunnitelman puute sekä vähäinen vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö (OECD 2000, 64-65). Kun OECD esitti tämän haasteen Suomelle, käyttöön otettiin yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle (Alasuutari & Alasuutari 2011, 34). Suomen varhaiskasvatuksen asiantuntijakeskeisyyttä kritisoitiin, vaikka järjestelmä oli jo aiemmin laadukas, tuli sitä kehittää enemmän lapsi- ja perhekeskeiseksi. Vanhemmat haluttiin mukaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Alasuutari & Alasuutari 2011, 51.) Kuitenkin Hujalan, Fonsénin ja Elon (2013, 21) tutkimustulosten mukaan yhteistyö vanhempien kanssa on keskeisempää kuin lapsen oppimisen tukeminen Suomen varhaiskasvatuksessa.

Näiden ohjeistusten myötä Suomen varhaiskasvatuksesta on onnistuttu luomaan instituutio, jossa työntekijät ja vanhemmat istuvat säännöllisesti saman pöydän ääreen keskustelemaan lapsesta ja sen kasvatuksesta (Alasuutari & Alasuutari 2011, 52). Maailmanlaajuiset ja paikalliset ilmiöt ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja yksilöllisten vasujen käyttöönotto on hyvä esimerkki tästä (Alasuutari & Alasuutari 2012, 134). Suomen päätökseen tehdä yksilölliset suunnitelmat lapsille, saattoi vaikuttaa myös muiden Pohjoismaiden esimerkki, kuten Ruotsin ja Tanskan, joissa vanhemmilla on mahdollisuus käydä kasvatust keskustelu varhaiskasvatuksen ammattilaisen kanssa (Alasuutari & Alasuutari 2012, 135). Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laadittu kirjallinen suunnitelma takaa tasavertaiset mahdollisuudet tukeen ja sen myötä vahvistaa opetuksen tasa-arvoisuutta (Hangasmaa 2014, 186).

Lapsen vasun laatiminen ei ollut uusi työmuoto ennen vasun julkaisua vuonna 2003 (Alasuutari & Karila 2009, 74). Jo 1980-luvun lopusta lähtien on laadittu yksilöllisiä kuntoutussuunnitelmia lapsille, jotka ovat tarvinneet erityistä tukea. Nämä ovat tavallisesti keskittyneet lapsen toiminnan arviointiin ja vaikeuksien tulkitsemiseen ja niiden pohjalta on suunniteltu kuntoutustoimenpiteiden tavoitteet ja toteuttaminen varhaiskasvatuksessa. (Alasuutari & Alasuutari 2011, 33.) Ennen vuonna 2003 julkaistua varhaiskasvatussuunnitelman perusteita vanhempien kanssa tehtiin lasten hoitosopimukset hoidon alkaessa. Vasun (2003) käyttöönoton yhteydessä varhaiskasvatukseen otettiin mukaan aiempia hoitosopimuksia laajemmat varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut huoltajien kanssa. (Alasuutari & Alasuutari 2011, 29.) Alasuutarin & Karilan (2009, 71) mukaan lapsen vasuun ei ole annettu kovin perusteellisia ohjeita. Valtakunnallinen vasun perusteet ei ole aiemmin antanut yksityiskohtaisia ohjeita tai malleja lapsen yksilöllisen vasuun, sillä sen laatimista, käyttöä ja sisältöä on kuvattu hyvin löyhästi (Karila & Alasuutari 2012, 16).

Vuonna 2016 julkaistun vasun myötä Opetushallitus on antanut mallilomakkeen sekä ohjeistuksen lapsen vasun sisällöstä ja sen laatimisesta (Opetushallitus 2017c). Lasten vasujen tulee olla yksityiskohtaisempia ja perustellumpia kuin aiemmin (Ahonen 2017, 22). Alasuutarin ja Karilan tutkimuksessa ilmeni,

että kuntien laatimat lapsen vasulomakkeet vaihtelevat ulkoasultaan paljon, mutta sisältö on melko yhdenmukainen, jossa näkyy yhtenäiset tulkinnat lapsesta ja varhaiskasvatuksen tehtävistä. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että lapsen vasun myötä varhaiskasvatuksen pedagoginen tehtävä painottuu ja lasten arviointi tulee aiempaa paremmin näkyviin varhaiskasvatuksessa. (Alasuutari & Karila 2009, 87-88.) Lähtökohtana lapsen vasussa on lapsen etu ja tarpeet, mutta tavoitteet kirjataan pedagogisille toimintatavoille ja lapsen tarvitsemaan tukeen (Opetushallitus 2016, 10; Heiskanen, Alasuutari & Vehkakoski 2018, 14). Hangasmaan (2014, 186) tutkimuksessa todettiin, että kirjoitetut suunnitelmat voisivat olla työväline arjen kasvatus- ja opetustyölle varhaiskasvatuksessa. Lapsen vasun merkitys vahvistuu, jos sitä käytetään laadinta- ja arviointivaiheiden lisäksi siirtymävaiheessa, yhteistyön välineenä sekä lapsen oppimisen ja kehityksen arvioinnissa (Hangasmaa 2014, 186).

Alasuutarin ja Karilan (2009, 87) mukaan vasussa on ollut suuri puute siinä, että lasta ei nähdä toimijana ja subjektina omassa ympäristössään, joten lapsen osallisuus ei näy joka päiväisessä arjessa eikä lapsen ääni tule kuuluviin varhaiskasvatuksessa. Uuden lapsen vasun ohjeistuksessa painotetaan lapsen osallisuutta ja kuulluksi tulemistä vasun laadintaprosessin ja arvioinnin jokaisessa vaiheessa (Opetushallitus 2017c). Pedagogisen dokumentoinnin avulla lapset ja vanhemmat pääsevät osallistumaan toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen (Opetushallitus 2016, 37). Pedagoginen käytäntöjen arviointi yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa on myös tärkeää pedagogisten dokumenttien laatimisessa (Heiskanen, Alasuutari & Vehkakoski 2018, 3).

Vanhemmat ja varhaiskasvatushenkilöstö oppivat tuntemaan päivittäisissä kohtaamisissa sekä istuessaan alas kerran tai kahdesti vuodessa vasukeskusteluissa (Alasuutari & Alasuutari 2012, 141). Lapsen vasu antaa vanhemmille mahdollisuuden vaikuttaa lapsensa kodin ulkopuoliseen opetukseen ja kasvatukseen (Hangasmaa 2014, 167). Lapsen vasu on päivitettävä vähintään kerran vuodessa ja suunnitelmaa on tarkistettava, mikäli lapsen tarpeet sitä vaatii (Opetushallitus 2016, 11).

### 3.3 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää erilaisia toimintamenetelmiä, joihin lasten huoltajilla on mahdollisuus ja oikeus osallistua sekä vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, sen toteuttamiseen ja arviointiin (Opetushallitus 2017a). Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on kirjattu myös lakeihin ja asiakirjoihin, jotka ohjaavat varhaiskasvatusta (Opetushallitus 2016, 10, 16-19, 29-30, 32-33; Varhaiskasvatustilanne 1973, 2a §, 7a §, 7b §).

Huoltajien ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden yhteistyö sekä vuorovaikutus on tavoitteellista ja kokonaisvaltaista. Se on pohja kasvatukseen ja opetuksen jatkumolle, joka merkitsee lapsen kasvuympäristöissä olevia yhteisiä linjauksia, periaatteita sekä tavoitteita. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 12; 45.)

Kasvatusyhteistyö -käsitteeseen kuuluu ajatus jaetusta kasvatustuosta, jossa korostetaan perheiden ja ammattilaisten yhdessä työskentelyä lapsen hyvinvointia, kasvua, kehitystä ja oppimista edistäen (Karikoski & Tiilikka 2017, 94). Vanhemmat ovat oman lapsensa asiantuntijoita ja heidän tietämyksensä on tärkeää varhaiskasvatuksen kasvatustyössä, sillä jakamalla tietoa lapsesta työntekijä ja vanhemmat muodostavat yhdessä kokonaiskuvan lapsesta (Alasuutari 2010, 47-48). Vanhemmat ovat tärkeä tiedonlähde, sillä tietoa pystytään käyttämään hyväksi lapsen arvioinnissa ja opetuksen suunnittelussa (Heikka, Hujala & Turja 2009, 101). Varhaiskasvatuksen näkökulmasta on merkityksellistä mahdollisimman laaja näkemys lapsesta, sillä se mahdollistaa lapsen yksilöllisyyden ja tarpeiden huomioimisen (Alasuutari 2010, 48).

Alasuutarin tutkimuksen (2003, 167) mukaan vanhempien puheessa esiintyi tulkintoja yhteistyöstä ja siitä, kuinka kasvattajat ottavat vastaan lapsen huoltajan näkemyksiä. Vanhemmille on tärkeää millaisen aseman he saavat kasvattajien keskuudessa (Alasuutari 2003, 167). Kun molemmat osapuolet eli lapsen huoltajat ja varhaiskasvatuksen ammattilainen osallistuvat lapsen arviointiin sekä suunnittelevat yhdessä toimintaa, tämä vaikuttaa tutkitusti positiivisesti lapsen oppimiseen (Heikka, Hujala & Turja 2009, 101). Tutkimusten mukaan lapset oppivat ja kehittyvät parhaiten, kun lapsen ja kasvattajien välillä on

vahva sekä tukea antava vuorovaikutus (McLachlan, Flear & Edwards 2013, 63). Myös Bronfenbrenner on tutkinut kasvatusyhteistyötä ja hänen teoriansa mukaan kasvuympäristön vuorovaikutussuhteilla on vaikutusta lapsen kehitykseen (Heikka, Hujala & Turja 2009, 43; Karila & Alasuutari 2012, 17).

## 4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena on kerätä lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Halusimme selvittää millaisia ajatuksia lapsen vasu herättää sekä miten lapsen vasua yhdistetään päiväkodin arkeen. Tutkimustieto lapsen vasusta uudistuksen jälkeen, on toistaiseksi vähäistä ja sen vuoksi tarpeellista. Varhaiskasvatus on kokenut ja tulee lähiaikoina kokemaan suuria muutoksia. Koemme tärkeäksi haastatella ammattilaisia, jotka elävät tämän muutoksen mukana.

1. Millaisia kokemuksia lastentarhanopettajilla on uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta?
2. Miten lapsen varhaiskasvatussuunnitelma näkyy päiväkodin arjessa?



## 5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

### 5.1 Tutkimuskohde

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, millaisia kokemuksia lastentarhanopettajilla on lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta ja kuinka he yhdistävät sen päivittäiseen arkeen varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksemme on laadullinen ja aineistolähtöinen. Etenimme tutkimuksemme analyysissä induktiivisesti eli yksityiskohdista yleiseen aineiston ohjaamana (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107). Tutkittavana ilmiönä on haastateltavan kokemukset lapsen vasusta. Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, kuinka lastentarhanopettajat tuovat esille kokemuksia ja sitä, miten he ymmärtävät, tiedostavat ja sanoittavat niitä. (Patton 2002, 104.)

### 5.2 Tutkimukseen osallistujat

Keräsimme tutkimuksemme aineiston haastattelemalla kahdeksaa keskisuomaista lastentarhanopettajaa, joista neljä työskenteli kunnallisessa päiväkodissa ja loput olivat yksityisen päiväkodin lastentarhanopettajia. Heistä kolme oli koulutukseltaan sosionomeja, kolme lastentarhanopettajaopistosta valmistuneita ja kaksi kasvatustieteen kandidaattia. Haastateltavilla oli työkokemusta lastentarhanopettajana yhdestä vuodesta kahteenkymmeneen vuoteen ja he työskentelivät tällä hetkellä yhdestä viiteen vuotiaiden lasten ryhmissä. Jokaisen haastateltavan työtehtäviin kuuluu tällä hetkellä lasten vasujen laatiminen. Varhaiskasvatustieteen lain (1973, 7a §) mukaan päiväkodissa lapsen vasun laatimisesta vastaa henkilö, jolla on lastentarhanopettajan pätevyys. Haastateltavistamme puolet kertoi, että heidän päiväkodissaan vasuja tekevät pelkästään lastentarhanopettajat. Loput haastateltavista kertoivat, että lasten vasut on jaettu tasaisesti eri ammattiryhmien asiantuntijoiden kesken.

### 5.3 Aineiston keruu

Tavoitteenamme oli selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia, joten valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, sillä sen avulla oli mahdollista olla suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa ja suunnata tiedonhankintaa haluamaamme suuntaan (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34; 41). Nauhoitimme haastattelut ja litteroimme ne. Pyrimme saamaan mahdollisimman monipuolisen haastatteluaineiston kahdeksalta lastentarhanopettajalta.

Aineistokeruumenetelmänä haastattelu antoi meille monipuolisen aineiston, koska siinä oli mahdollisuus kysymyksen toistamiseen, väärinkäsitysten oikaisemiseen sekä sanamuotojen selventämiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Haastattelussa on myös mahdollista saada selville vastausten taustalla olevia motiiveja ja aiheiden järjestystä on mahdollista muuttaa haastattelun edetessä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34). Haastattelun etuna voidaan nähdä se, että tutkimukseen osallistujat valitaan sillä perusteella, että tutkittavilla on aiheesta yhtenevä käsitys (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88), tässä tapauksessa lapsen vasujen laatimisesta.

Ihminen nähdään haastattelutilanteessa subjektina, jolloin hänellä on mahdollisuus tuoda esiin mahdollisimman vapaasti aihetta koskevia asioita. Haastattelun avulla saamme vastauksia ja voimme tarvittaessa selventää ja syventää niitä sekä pyytää vastauksille perusteluja. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35.)

Erilaisista haastatteluista, kuten teemahaastattelusta, lomakehaastattelusta ja syvähaastattelusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87) valitsimme tutkimukseemme teemahaastattelun, koska tällä haastattelutavalla pystyimme antamaan tilaa tutkittaville ja heidän ajatuksilleen. Haastattelussa lähdimme keskustelemaan etukäteen valituista teemoista ja esitimme tarkentavia kysymyksiä niistä. Haastattelun lähtökohtana oli lastentarhanopettajien antamat merkitykset ja tulkinnat, jotka syntyvät vuorovaikutuksen aikana. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87-88.) Haastattelutilanteessa oli valmiiksi laadittu runko käsiteltävistä teemoista (Eskola & Vastamäki 2015, 29).

Pyrimme löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimusongelmien ratkaisemiseksi etukäteen määriteltyjen teemojen avulla (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88). Tämän vuoksi jaoin haastattelumme kolmeen teemaan; lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, siihen saatu tuki ja koulutus sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman näkyminen arjessa. Kerroimme tutkittaville haastattelun alussa, miten etenemme teemojen mukaan ja esitimme teemoista myöhemmin tarkempia kysymyksiä, mutta annoimme ensin tutkittaville mahdollisuuden kertoa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan aiheesta.

Haastattelut tehtyämme litteroimme äänitteet kirjoittamalla puhe tekstiksi. Määritimme litteroinnin tarkkuustason tutkimuskysymystemme ja lähestymistavan perusteella (Ruusuvuori 2010, 424). Tutkimuksessamme kiinnostuksen kohteena oli haastattelussa esiin tulleet asiasisällöt, joten kovin yksityiskohtainen litterointi ei ollut olennaista (Ruusuvuori 2010, 425). Tämän vuoksi litteroimme haastatteluista vain asiasisällöt ja merkityksellisiksi kokemamme asiat. Jätimme kirjaamatta katkokset ja taukojen pituudet sekä molemminpuoliset lyhyet merkityksettömät ilmaisut (esimerkiksi mm, joo, niinpä), koska emme kokeneet niitä analyysin kannalta tärkeiksi.

## 5.4 Aineiston analyysi

Etenemme tutkimuksemme analyysissä aineistolähtöisesti. Tutkimuksemme noudattaa induktiivista tapaa edetä yksittäisestä yleiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107). Sisällönanalyysin perustana on tulkinta ja päättely, jossa tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan käsitteellisempi näkemys, lähtemällä liikkeelle empiirisestä aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127). Analyysivaiheessa etenimme Miles ja Huberman:in (1994) kolmivaiheisen prosessin avulla. Valitsimme tämän analyysimenetelmän, koska koimme sen palvelevan parhaiten aineistoa. Haastattelun litteroinneista teimme pelkistettyjä ilmauksia eli redusoimme ne. Tällä tarkoitetaan tutkimuksen kannalta olennaisten asioiden esiin nostamista eli aineistosta etsitään asioita, jotka kuvaavat tutkimustehtävää. Tämän jälkeen ryhmittelimme aineiston (klusterointi) ja etsimme aineistos-

ta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Ryhmittelimme käsitteet yhdistävän tekijän avulla ja muodostimme niistä alaluokkia, jotka nimesimme sisällön mukaan. Samalla tavalla jatkoimme luokittelua yhdistelemällä alaluokkia yläluokiksi, jonka jälkeen yläluokat yhdistyivät pääluokiksi. Pääluokat nimettiin teemojen mukaan, jotka nousivat aineistosta. Lopuksi loimme teoreettiset käsitteet eli abstrahoiimme aineiston, jossa erotimme aineistosta tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-126.) Grönfors (1982, 161) toteaa, että sisällönanalyysissä käsitelty aineisto auttaa tekemään johtopäätöksiä, mutta ei sellaisenaan kerro tutkimuksen tuloksia.

Taulukko 1 Esimerkki aineiston analyysistä

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Vanhempien osallisuus vasun tekemisessä	Vanhempien osallisuus tulee huomioiduksi	Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö
Vanhempien osallisuus toiminnan suunnittelussa		
Vanhempien kanssa keskustelut hyviä	Vanhempien kohtaaminen vasukeskustelussa	
Vanhempien kanssa syvällistä keskustelua		
Vasu hyvä kanava vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön		

## 5.5 Eettiset ratkaisut

Tutkimuksemme kohteena oli lastentarhanopettajien kokemukset lapsen vasusta. Keräsimme aineiston haastattelemalla kahdeksaa lastentarhanopettajaa. Ennen aineistonkeruuta haimme asianmukaiset tutkimusluvut (LIITE 1) kunnalta sekä päiväkodin johtajilta. Tutkimusluvut saatuamme, pyysimme haastatteluun osallistuvilta lastentarhanopettajilta kirjalliset suostumukset (LIITE 2). Ennen haastattelua lähetimme päiväkodin johtajille saatekirjeen tutkimuksesta (LIITE

3), jossa kerroimme tutkimusaiheestamme ja sen tarkoituksesta, aineiston käytämisestä ja säilyttämisestä. Toimimme ilmi tutkimuksen luottamuksellisuuden ja tutkittavien vapaaehtoisuuden sekä yksityisyyden suojaamisen. Päiväkodin johtaja välitti tämän saatekirjeen alaisilleen ja sitä kautta lastentarhanopettajat saivat tiedon tutkimuksestamme. Emme kuitenkaan voineet olla varmoja, että johtaja on välittänyt saatekirjeen tutkimuksen osallistujille, kertasimme ennen haastattelua lyhyesti saatekirjeen sisällön, jotta osallistujat saivat kaiken oleellisen tiedon tutkimuksesta. Saatekirje oli haastattelutilanteessa osallistujien nähtävillä.

Käytämme keräämäämme aineistoa ainoastaan tutkimuslupaa hakeneiden tutkimuksiin. Tuhosimme haastatteluäänitteet tutkimuksen valmistuttua ja säilytimme sekä käsittelimme vain anonymisoituja litteraatioita. Tutkimuksessa pidämme huolen tutkittavien yksityisyyden suojaamisesta niin, että tutkittavat tietävät mikä on tutkimuksen tavoite sekä mihin tuloksia käytetään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131). Tutkittavien anonyymiteetin säilyttämiseksi käytämme haastateltavista numerokoodeja eikä missään tutkimuksen vaiheessa ei tule ilmi tutkittavien henkilöllisyys, paikkakunta eikä työpaikka, joka takaa sen, että tutkimukseen osallistuvat eivät ole tunnistettavissa.

Tutkimuksemme noudattaa hyvän tieteellisen käytännön piirteitä, sillä pyrimme noudattamaan tiedeyhteisön toimintatapoja, olemalla rehellisiä, tarkkoja ja huolellisia tutkijoita. Huomioimme sen myös analyysivaiheessa, kuvaamalla analyysin vaiheet yksityiskohtaisesti, jolloin lukijalle tulee selväksi, kuinka tutkimus on edennyt. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132-133.)

Tutkimuksemme luotettavuuden arvioinnissa täytyy huomioida pieni otoskoko, joka vaikuttaa tuloksiin, mutta myös siihen, voiko tutkimuksemme tuloksia yleistää. Tuloksissa pitää ottaa huomioon otannan alueellisuus, sillä keräsimme tutkimuksen aineiston Keski-Suomen alueella. Laatimamme haastattelurunko (LIITE 4) saattoi vaikuttaa paljon tuotettavaan tietoon, sillä tavoitteenamme oli luoda avoin keskustelutilanne, mutta jouduimme joissakin haastatteluissa kysymään tarkentavia lisäkysymyksiä. Tehtävämme oli myös pitää

keskustelu teemassa ja tarvittaessa tuoda keskustelu takaisin aiheeseen, mikäli haastateltava alkoi puhumaan aiheen vierestä.

Molemmat tutkijat olivat paikalla haastatteluissa ja olimme ennen haastattelua sopineet, että toinen tutkijoista haastattelee ja toinen tekee muistiinpanoja. Sivusta seurannut tutkija piti huolen siitä, että kaikki kysymykset tulivat kysytyksi jokaisessa haastattelussa. Haastattelutilanteeseen saattoi vaikuttaa se, että yhden päiväkodin lastentarhanopettajille toinen haastattelihoista oli tuttu. He saattoivat olettaa haastattelijan tietävän päiväkodin ja ryhmien käytännöistä, jolloin nämä asiat jäivät aineiston ulkopuolelle. Pyrimme välttämään tätä sillä, että suurimman osan tämän päiväkodin haastatteluista teki meistä päiväkodille vieraampi tutkija. Pohdimme, että haastattelutilanteiden tunnelma, ilmapiiri ja ympäristö saattoivat vaikuttaa aineistoon. Järjestimme haastattelut rauhallisissa ympäristöissä, joissa haastatteluja ei keskeytetty eikä tilassa ollut muita häiriötekijöitä. Tutkittavaan tietoon vaikuttaa myös omat ennakkokäsitykset, kokemukset ja tiedot aiheesta, vaikka olemme pyrkineet jättämään niitä taustalle, se ei ole täysin mahdollista. Ennakkokäsitykset haastateltavista, varsinkin tutuista, saattoivat vaikuttaa haastattelun kulkuun, ilmapiiriin ja kysymyksiin.

## 6 TULOKSET

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta (*vasu*). Selvitimme, millaisena lastentarhanopettajat kokevat lapsen vasun sekä miten lasten vasut näkyvät päiväkodin arjessa. Tuloksia havainnollistamme aineistosta otettujen alkuperäisten ilmausten avulla, jotka tukevat tutkimuksesta saatujen tuloksien ymmärtämistä sekä käsitteellistämistä.

### 6.1. Lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta

Haastattelun aluksi pyysimme lastentarhanopettajia kertomaan kokemuksiaan lapsen vasusta. Lastentarhanopettajat toivat haastatteluissa esiin, että lapsen vasu on uudistunut, mutta siinä ei ole kuitenkaan tapahtunut suuria muutoksia. Haastattelemamme lastentarhanopettajat kokivat lapsen vasun toisaalta mahdollisuutena, mutta myös haasteena. Osa lastentarhanopettajista koki esimerkiksi lasten osallisuuden haasteena mutta toiset mahdollisuutena.

Kuvio 1 Lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen vasusta

	Lapsen vasun mahdollisuus	Lapsen vasun haaste
Lasten osallisuus	x	x
Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö	x	x
Työmäärä	x	x
Työväline arjessa	x	
Pedagoginen kirjaaminen		x

### 6.1.1 Lapsen osallisuus

Lapsen osallisuus näyttäytyi yhtenä keskeisimpänä asiana haastatteluissa yhtäältä mahdollisuutena mutta toisaalta haasteena. Kuvaamme seuraavaksi esimerkkien avulla lasten osallisuutta mahdollisuuksina ja haasteina.

#### Esimerkki 1

Hyviä puolia..öö.. se lapsilähtöisyys, että et tota otetaan otetaan sitä lapsen, lap-lapsen ääntäkin sinne, mitä on kyllä tehty aikasemminkin, mutta että että tietosesti kiinnitetään siihen huomiota ja ja jotenkin se, että ne on semmosia pieniä asioita, että että siinä arjessa ei tarvi olla mitään semmosia välttämättä isoja juttuja tai jotain parlamentteja järjestää vaan pieniä kohtaamisia, pieniä huomioita ja sitä semmosta havainnointia (Haastateltava 6)

Esimerkissä yksi lastentarhanopettaja kertoo lapsen vasun korostavan lapsilähtöisyyttä, jonka kautta lapsen ääni tulee huomioiduksi. Hän korostaa lapsen osallisuuden olevan arjen pieniä hetkiä ja havainnointia. Osallisuus on lastentarhanopettajan mielestä huomioitu aiemminkin, mutta uudistus ohjaa kiinnittämään siihen aiempaa enemmän huomiota.

Lapsen osallisuuden huomioiminen vasussa koettiin mahdollisuuden lisäksi myös haasteena. Erityisesti pienten lasten osallisuuden huomioiminen mainittiin haastavana.

#### Esimerkki 2

se on myös toisaalta haaste [lasten osallisuus], et jotkut kokee sen sellaseksi, että että eihän se sitä oo et lapset saa kaiken päättää, et ei, ei tietenkään, että se se semmonen oma oma niinku huomaaminen että, että missä kohtaa se sä otat ne ja miten sä otat ne lasten ideat ja muut huomioon, mut kuitenkin niin, että se toiminta on tavoitteellista ja sulla on ne langat siellä niinku käsissä, mutta lapselle tulee se olo et mä oon saanu näihin asioihin vaikuttaa ja oon saanu olla mukana miettimässä tätä toimintaa. (Haastateltava 6)

#### Esimerkki 3

Ite nyt lähinnä noitten pienten kanssa lasten osallisuuden ja lasten mielipiteiden tai ja lasten kuulluksi tuleminen ni se on noilla kaikista pienimmillä ni, kokee sen haastavaks. Kyllähän havaintoja tehään ja näin, mutta onko ne nyt sitten, kuinka paljon se värityy sitten oma oma näkökannan kautta. (Haastateltava 4)

Esimerkissä kaksi välittyi lastentarhanopettajan pohdinta siitä, että osallisuuden huomioiminen on itsestä kiinni. Tärkeää on herkkyyys huomata se, miten ja milloin lasten ideat huomioidaan ja kuinka niitä ideoita toteutetaan. Lasten ideat tulee ottaa huomioon tietyissä rajoissa niin että vastuu toiminnasta on kasvattajalla. Esimerkissä kolme lastentarhanopettaja kertoo kokevansa pienten lasten osallisuuden ja kuulluksi tulemisen haastavana. Arjessa tehdään havaintoja osallisuuden parantamiseksi, mutta lastentarhanopettaja pohtii, kuinka pal-



jon havainnointitilanteissa vaikuttaa oma tulkinta lapsen mielenkiinnonkohteista, sillä voi olla vaikeaa tarkastella tilannetta objektiivisesti.

### 6.1.2 Yhteistyö vanhempien kanssa

Lapsen vasun kautta tehtävä yhteistyö vanhempien kanssa koettiin niin ikään sekä mahdollisuutena että haasteena. Lastentarhanopettajat arvostivat kahden keskisiä kohtaamisia vanhempien kanssa. Päivittäisissä haku- ja tuontitilanteissa käydyt keskustelut jäivät helposti pintapuolisiksi, joten vasukeskustelut koettiin tärkeinä mahdollisuuksina pysähtyä lapsen asioiden äärelle.

#### Esimerkki 4

Se on hirveän hyvä kanava vanhempien kanssa keskustella missä mennään ja siinä tulee keskittyä aina yksilöllisesti yhden lapsen asioihin ja siinä tulee paljon oivalluksia aina (Haastateltava 2)

#### Esimerkki 5

pääsen edes niissä yhteyksissä rauhassa istumaan vanhempien kanssa alas ja keskustelemaan niistä lapsista, koska siellä on niissä asiantuntemus aika korkeella tasolla niitä kohtaan, että.. (Haastateltava 4)

Esimerkeissä neljä ja viisi tulevat hyvin esille se, kuinka tärkeänä tilanteena lastentarhanopettajat kokevat vasukeskustelun. Siinä kohdataan vanhemmat yksilöllisesti ajan kanssa. Esimerkissä viisi lastentarhanopettaja tuo esiin arvostuksensa vanhempien asiantuntijuutta kohtaan, mikä tulee esiin erityisesti suunnitelluissa tapaamisissa vanhempien kanssa. Toinen vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvä tema oli vanhempien osallisuus lapsen vasussa.

#### Esimerkki 6

tosi hyvä asia että sä pääset kohtaamaan ne vanhemmat ja yhdessä heidän kanssaan niinku sitte suunnitella sitä sitä toimintaa, lähtösin sitte niistä lasten tarpeista ja tavoitteista. (Haastateltava 6)

Vanhempien osallisuus tuodaan esimerkissä kuusi esille suunnittelun kautta. Lastentarhanopettaja huomioi suunnittelussa vanhempien toiveet ja näkemykset lasten tarpeista ja tavoitteista. Tällöin vanhempien asiantuntijuus hyödynnetään konkreettisesti toiminnan suunnittelussa.

Lastentarhanopettajat kokivat vuorovaikutuksen vanhempien kanssa vasukeskustelussa välillä haastavana, sillä lapsen vasu ei aina tue vuorovaikutus-

ta vanhempien kanssa. Jotkut haastateltavista kokivat vasukeskustelun olevan haastavaa vuorovaikutuksen kannalta.

**Esimerkki 7**

minun mielestä se vuorovaikutus kärsii jos mä kirjotan samalla, jos mulla on tietokone välissä jollonka mä saan tehtyä sanallisia muistiinpanoja (Haastateltava 2)

**Esimerkki 8**

Se on vähän semmosta polveilevaa et sit sit se runko on vähän siinä haasteellista pitää niinku kasassa tai että et kuitenkin vanhemmat kertoo asiat sieltä sun täältä ja hypitään ja sä oot aatellu et pitää puhua tosta ja tosta nii ehkä se ei siinä kohassa oo niinku tuu. (Haastateltava 1)

Esimerkissä seitsemän lastentarhanopettaja kertoo tietokoneen vaikeuttavan vuorovaikutusta vanhemman ja työntekijän välillä. Tietokone ja keskustelun aikana kirjaaminen vie tällöin huomiota pois itse keskustelusta. Kahteen asiaan yhtä aikaa keskittyminen koetaan hankalaksi. Aineistossa kuvattiin haastavana uuden vasu -pohjan löyhiä puitteita verrattuna vanhaan. Tämä vaikeuttaa keskustelun johdonmukaisuuden ylläpitämistä ja vaatii lastentarhanopettajalta jäämäkkyyttä, että kaikki suunnitellut asiat tulee käytyä keskustelussa läpi.

### 6.1.3 Lapsen vasun vaikutus työmäärään

Osa lastentarhanopettajista koki uudistuneen vasun helpottavan heidän työtään, kun taas osa koki sen lisänneen työmäärää. Se, että vasu kirjoitetaan tietokoneella keskustelun aikana, on joidenkin lastentarhanopettajien mielestä nopeuttanut ja helpottanut vasun laatimista.

**Esimerkki 9**

ite koen että mua on niinkun itseasiassa helpottanu ... mä lapsen vasunki kirjaan sillälailla et mulla on tietokone nenän eessä ja mä kirjaan sen heti sähköiseen muotoon, mä näytän vanhemmille et onko näin oooko että kirjaan ja et se on melkein tehty siinä et sitten ehkä jonkun kymmenen minuuttia sen vasukeskustelun jälkeen katon että siellä on kieliasu on semmonen että mä pystyn sen sitten tulostaa ulos ja vielä allekirjotuttaa vanhemmilla (Haastateltava 7)

**Esimerkki 10**

on melkein on helpomalla päässy, kun se, että aikasemmin ei oo hirveesti kirjaillu mitään sitte sitte se työ on tehtävä jälkikäteen, et tossa se sulla ku sä palaat siihen sulla on heti muistissa se, et ainii näitä asioita me puhuttiin ja sulla on helppo sinne lisätä ja tehdä ne lauseet puhtaaksi. (Haastateltava 6)

Molemmissa esimerkeissä korostuu selkeästi työn helpottuminen vasun sähköisen muodon vuoksi. Keskustelun aikana kirjoittaminen vähentää jälkikäteen tehtävää työtä (esimerkki 9). Lastentarhanopettaja kertoo kirjoittavansa

vasun keskustelun aikana lähes valmiiksi ja pystyy hyväksyttämään sen vanhemmilla saman tien. Kun taas esimerkissä 10 lastentarhanopettaja kertoo keskustelun aikana kirjoittamien muistiinpanojen helpottavan puhtaaksi kirjoittamista. Hän vertaa vasun kirjoittamista siihen, kuinka vasu on aikaisemmin kirjoitettu jälkikäteen ulkomuistista, kun muistiinpanot ovat jääneet suppeaksi.

Aineistosta tuli ilmi myös vastakkainen näkemys työmäärästä. Osa lastentarhanopettajista koki työmäärän lisääntyneen uudistuksen myötä. Työmäärän koettiin lisääntyneen erityisesti keskustelun jälkeen, kun vasu -lomake täytyy kirjoittaa puhtaaksi. Eräs lastentarhanopettajista koki vasuprosessin vievän kokonaisuutena enemmän aikaa ja lisänneen työmäärää.

#### Esimerkki 11

mä oon meillä myös tota päivähoitajat käy näitä vasukeskusteluja ja sitte me ollaan yhdessä tuota, siinäkin on vaihtelua, mun työparin kanssa ollaan yhdessä sitten kirjoitettu se, hän on kyllä tavallaan tehny sen pohjatyön siihen että mitä on keskusteltu ja miten laitetään mutta sitten me on yhdessä vielä ne, et se ehkä on pikkusen lisänny tuota mun osuutta sitten... (Haastateltava 5)

Esimerkissä 11 haastateltava tuo esiin lastentarhanopettajan vastuun vasun laatimisesta. Joissakin tutkimukseen osallistuneista päiväkodeissa vasukeskustelut on jaettu työntekijöiden kesken ja niitä pitää myös muut kuin lastentarhanopettajat. Tämä lisää lastentarhanopettajan työmäärää, koska hän käy yhdessä vasukeskustelun pitäjän kanssa vasun läpi, osallistuu sen tekemiseen ja sen myötä kantaa lastentarhanopettajan vastuun vasusta. Lastentarhanopettajat kertoivat, että ajan löytyminen vasun puhtaaksi kirjoittamiselle on päiväkodin arjessa vaikeaa. Osa haastateltavista oli huolissaan siitä, saako vasun kirjoitettua ajallaan ja pystyykö välttämään niiden kasaantumisen. Eräs lastentarhanopettajista kertoi, että työvuorot eivät tue vasun kirjoittamista heti keskustelun jälkeen, joka lisää huolta siitä, että ei enää muista tarkkaan mistä on keskusteltu vanhempien kanssa. Erityisesti korostettiin vasun muuttumista sähköiseen muotoon, joka vaikeuttaa ja hidastaa prosessia huomattavasti. Eräs lastentarhanopettaja ihmettelee, miksi on ohjeistettu, että uusi vasu tulee kirjoittaa tietokoneella, jos vanha tapa tehdä ilman tietokonetta on koettu hyväksi.

#### 6.1.4 Lapsen vasu arjen työvälineenä

Lastentarhanopettajat näkevät lapsen vasun arjen työvälineenä. Se on hyödyllinen, koska sen avulla hahmotetaan lapsen elämäntilanne, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä perheen että varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Juuri vasukeskustelun tuottama kokonaiskuva lapsesta tekee vasusta tärkeän työvälineen arkeen.

##### Esimerkki 12

Mun mielestä on ihan todella hyvä et se nyt ihan velvottaa et ihan jokaiselle se tehdään että oikeesti jokaiselle lapselle sitte mahdollistuu tavoitteellinen kasvatus ja opetus ja tota .... nyt se on se uus vasu on todella hyvä et siellä ihan oikeesti saa saa tähän työhön niinku välineitä ku siellä oikeesti mietitään mitä tehdään ja se pohjautuu siihen. (Haastateltava 8)

Esimerkissä 12 lastentarhanopettaja pitää hyvänä asiana vasun velvoittavuutta, sillä sen avulla jokaiselle lapselle mahdollistuu tavoitteellinen kasvatus ja opetus. Lastentarhanopettaja kuvaa uutta vasua hyvänä myös sen vuoksi, että siitä saa konkreettisia välineitä lastentarhanopettajan työhön. Vasuun kirjaetaan toimintatavat, joita arjessa käytetään lapsen tukemiseksi. Lisäksi lastentarhanopettajat kertoivat, että lasten vasuja ja niihin kirjattuja tavoitteita käytetään apuna toiminnan suunnittelussa.

#### 6.1.5 Pedagoginen kirjaaminen

Lastentarhanopettajat kokivat haasteelliseksi kirjoitusasun, sekä sen mitä vasuun kirjataan. Lastentarhanopettajat pohtivat, mikä on oikea tapa kirjata asiat lapsen vasuun sekä miten ja mihin lapsen tuen tarpeet tulisi sinne muotoilla. Asioiden kirjaaminen vasuun on puhututtanut paljon työyhteistöissä ja aineistossa toistui työkavereiden tuki ja osaaminen uudistuksessa. Ristiriitaiset ja vaihtuvat ohjeet ovat tuottaneet usealle lastentarhanopettajalle huolta.

##### Esimerkki 13

välillä on sit ehkä vähä mietityttänny ku sinne ei oikee ehkä mitään negatiivista tuntuu ettei saa laittaa että et miten ne sitte muotoilee ja näin mutta muuten kyllä ite oon tietysti nyt ku se tietokoneella kirjoitetaan ni en ainakaa ite ole pystynyt sitä iha siinä hetkessä kirjoittamaan enkä tiiä kuka nyt pystyy et se on semmone et mitä en voi ymmärtää et miksi on semmonen ohje että mut muuten kyllä oon tykännyt. (Haastateltava 8)

Esimerkissä 13 haastateltava kertoo pohtineensa, millaisella kirjoitustyyllillä haasteista kirjoitetaan lapsen vasuun. Uudessa vasussa korostetaan paljon

positiivisuutta, jonka myötä ongelmakeskeisyys on viety toiseen ääripäähän, voiko vasuun kirjata haasteita enää lainkaan. Lisäksi lastentarhanopettajat kertoivat olevansa epävarmoja, miten asiat kirjataan lapsen vasuun ja pohtivat onko vasu tehty ja asiat kirjattu siihen niin kuin on ohjeistettu.

## 6.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päiväkodin arjessa

Toinen tutkimuskysymyksemme käsitteli lapsen vasun näkymistä päiväkodin arjessa. Tutkimuksemme aineistosta näkyi selkeästi kaksi pääteemaa: lastentarhanopettajien mielestä lapsen vasu näkyy päiväkodin arjessa toiminnan suunnittelussa sekä arjen rutiineissa.

Kuvio 2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman näkyminen arjessa:

1.Toiminnan suunnittelu	2.Arjen rutiinit
Lasten ja vanhempien osallisuus	Selkeät tavoitteet
Tiimin tietoisuus	Tavoitteet arjesta
Varhaiskasvattajien rooli	Arkeen siirtäminen prosessi

### 6.2.1 Toiminnan suunnittelu

Lastentarhanopettajat toivat haastatteluissa esille lapsen vasun olevan ikään kuin punainen lanka työssä. Lasten vasut tekevät työstä pedagogista ja tavoitteellista ja ne ovat ryhmän toiminnan pohja, sillä niiden avulla toiminta suunnitellaan jokaisen lapsen tarpeita vastaavaksi.

Haastatteluissa tuli selkeästi esille lapsen ja vanhemman osallisuuden huomioiminen toiminnan suunnittelussa. Lasten osallistuminen toimintaan ja sen suunnittelemiseen on koettu oleelliseksi osaksi arkea. On tärkeää kuulla ja ottaa huomioon lasten toiveita ja ideoita sekä antaa mahdollisuus vaikuttaa toimintaan.

#### Esimerkki 14

miten se lasten osallisuus sitte näkyy sitte ryhmässä ja muuta mutta meillä ei sille oo syksystä lähtien ja oli jo keväälläkin sellasia juttupiirejä kerran kuussa, missä lasten kaa yhen ryhmän kanssa jutellaan, että mitä kuuluu? ja sitte mitä haluais mitä lapset haluais tehdä? et kerätään niinku niitä ajatuksia silläkin tavalla sitte talteen ja kyllä me niitä niin-

ku käytetään sillälailla, sit ku me suunnitellaan toimintaa ni kyllä me niitä mietitään pohjana sitte että, että ollaan pyritty ottamaan lasten toiveita sillä tavalla huomioon (Haastateltava 1)

Esimerkissä 14 lastentarhanopettaja tuo konkreettisen esimerkin, jolla voidaan huomioida lasten osallisuus päiväkodin arjessa. Lasten ajatuksia ja ideoita kerätään yhteisissä kokouksissa ja niiden pohjalta suunnitellaan toimintaa. Myös lapsen vanhemmilla on oikeus ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa toiminnan suunnitteluun. Vanhempien toiveita on kuunneltu ja yritetty ottaa huomioon toimintaa suunniteltaessa.

#### Esimerkki 15

Mä ajattelen sitä niin, että ensinnäkin.. tietysti se lähtee myös niistä vanhemmista, että ne, että mitkä on ne perheen toiveet ja ja halut sen lapsen suhteen just sillä hetkellä, ottaa niitä huomioon. (Haastateltava 6)

#### Esimerkki 16

sitte vähän niitä vanhempienkin toi-toiveita ujutettu sinne sitte joukkoon, että jollain lailla, sitä osallisuutta sillä tavalla sitte.. (Haastateltava 1)

Lastentarhanopettaja kuvaa esimerkissä 15 toiminnan suunnittelun lähtevän myös vanhemmista. Tähän hän toivoo vanhempien kertovan toiveita ja ideoita lapsen tavoitteiden ja toiminnan suhteen. Toisessa esimerkissä lastentarhanopettaja kertoo vanhempien toiveiden olevan osana suunnittelua.

Haastatteluissa tuli myös ilmi, kuinka tärkeää on huomioida toiminnan suunnittelussa tiimin yhteistyö ja sen vaikutus siihen, kuinka lapsen vasu näytetään arjessa.

#### Esimerkki 17

No nyt jotenkin tän uuden vasun ja uuden kaavakkeen myötä mä koen, että et tällä mun suhtpitkällä uralla ni.. oikeestaan ensimmäisiä kertoja sillä et se oikeesti on nyt siellä niinku siellä käytännössä näkyvillä ja ja mää koen tärkeänä sitä sen, että sitä jaetaan kaikkien työntekijöitten kanssa, ei pelkästään se ihminen joka käy sen keskustelun ni ole tietonen niistä asioista ja kirjaa sitä johki tonne mappiin ja sitte se on siellä ja muut ei tiedä niistä asioista, vaan niitä käytäs yhdessä läpi. (Haastateltava 6)

Esimerkissä 17 esiintyy lapsen vasuun kirjattujen asioiden ja tavoitteiden jakaminen tiimin kesken, huolimatta siitä kuka vasukeskustelun on pitänyt ja vasun laatinut. Useampi haastateltava korosti, että kaikilla työntekijöillä tulee olla tieto lapsen tavoitteista ja siitä, miten kunkin lapsen kanssa toimitaan. Kuitenkin muutamissa haastatteluissa ilmeni pientä ristiriitaa siitä, kuinka tuoda lapsen tavoitteet arkeen, yhteisen ja selkeän toimintavan puuttumisen myötä.

Osa lastentarhanopettajista kertoi, että he käyttävät lasten vasuun kirjatuihin tavoitteista listaa, joka muistuttaa jokaista työntekijää lasten tavoitteista ja se helpottaa jokaista työskentelemään arjessa niiden mukaisesti.

Muutamissa haastatteluissa lastentarhanopettajat mainitsivat, että vasuun merkityt lasten tavoitteet ovat myös aikuisten tavoitteita. Lastentarhanopettajien mielestä on tärkeää arvioida omaa työtä ja pohtia kuinka itse toimin, jotta lapsen tarpeet ja kirjatut tavoitteet tulevat toteutetuksi käytäntöön.

**Esimerkki 18**

tavallaan kyllä itsellemme niitä tavoitteita on tehty siihen, että et me niitä tavallaan sitte ku me aletaan arviointikeskusteluja käymään läpi, että ei me arvioida sitä lasta vaan, että ollaanko me tehty kaikkemme sitte niihin asioihin, että. (Haastateltava 1)

Esimerkissä 18 lastentarhanopettaja korostaa aikuisen roolia ja arviointia siitä ovatko aikuiset toimineet lasten tavoitteiden parhaaksi. Vasun kirjatut tavoitteet ovat erityisesti varhaiskasvattajien tavoitteita pedagogiselle toiminnalle.

Aineistosta ilmeni, että uusi lapsen vasu on paljon käytännönläheisempi ja helposti yhdistettävissä arkeen, mutta joidenkin lastentarhanopettajien mielestä vaatii harjoittelua, että lapsen vasu näkyisi selkeämmin päivittäisessä arjessa.

**Esimerkki 19**

Jotenki se uus vasu pohja on... niin käytännönläheinen tai ite oon käyttäny sitä ainakin hyvin niinku käytännönläheisellä tasolla niin siitä aika helposti pystyy niitä juttuja viemään tai pystyykin" (Haastateltava 4)

Yläolevassa esimerkissä lastentarhanopettaja kokee uuden lapsen vasu - pohjan olevan käytännöllisempi ja helpottavan lapsen vasun käyttöä arjessa. Vasun avulla on helpompaa tuoda sinne kirjattuja asioita arkeen erilaisten toimintatapojen avulla.

## 6.2.2 Arjen rutiinit

Lastentarhanopettajat korostivat haastatteluissa lapsen vasujen näkymistä arjessa rutiinien kautta. Vasuihin kirjatut tavoitteet pysyvät lastentarhanopettajien mielessä aikaisempaa paremmin, koska tavoitteet sovitaan yhdessä vanhempien kanssa ja ne kirjataan sähköiseen muotoon. Lastentarhanopettajat kokevat vasun olevan melko luonnollisesti osana arkea.

Lastentarhanopettajat kertoivat, että uuteen lapsen vasuun tulee kirjattua selkeämmin se, mikä on lapsen tavoite ja kuinka siihen päästään. Haastateltavat toivat esiin yhdessä mietittyjen toimintatapojen kirjaamisen helpottavan arkeen yhdistämistä ja tavoitteiden muistamista. Lastentarhanopettajat kokevat tavoitteiden jäävän paremmin mieleen myös niiden yksinkertaisuuden vuoksi. Lisäksi tavoitteet ovat arjesta nousevia, jokaiselle lapselle yksilöllisesti laadittuja.

Esimerkki 20

No mun mielestä on [helppo yhdistää arkeen] koska ne ei oo kuitenkaan mitään tähtitietettä et ne on hyvin arkisia asioita siellä kuitenkin (Haastateltava 7)

Esimerkki 21

No kyllä ne oikeestaan on [helppo yhdistää arkeen], ne on niistä arjen arjesta nousevia tavoitteita ja ne on lapsen tuen tarpeita mitkä näkyy siinä arjessa ja sitten kun eihän sen tarvi aina sen olla tavote se ei välttämättä oo aina jonkun uuden taidon oppiminen vaan se voi olla jonkun ylläpidettävän taidon kehittämistä eteenpäin. (Haastateltava 2)

Esimerkissä 20 haastateltava käyttää vertausta tähtitieteestä kuvaamaan sitä, että lapsen vasuun kirjatut tavoitteet eivät ole abstrakteja, arjesta irrallisia asioita, vaan kiinteä osa varhaiskasvatuksen arkea. Tavoitteet ovat nousseet havainnoidessa lapsen arkea, mikä lapselle on haastavaa tai missä lapsi kaipaa vielä harjoitusta. Myös esimerkissä 21 lastentarhanopettaja korostaa vasuun kirjattavien tavoitteiden olevan asioita, jotka näkyvät lapsen päivittäisessä arjessa. Molemmissa yllä olevissa esimerkeissä korostetaan sitä, että tavoitteiden ei tarvitse olla mitään kovin abstraktia tai uuden taidon oppimista vaan se voi olla esimerkiksi jokin taito, jonka lapsi jo jollakin tasolla osaa, mutta lapsi voi siinä vielä kehittyä paremmaksi. Tavoite voi myös liittyä lapsen seuraavaan kehitysvaiheeseen. Lapsen yksilöllisyys huomioidaan tavoitteiden asettelussa, vaikka lastentarhanopettajat toivat esiin lasten tavoitteiden olevan osa isompaa kokonaisuutta, ryhmän tavoitteita.

Esimerkki 22

kyllä ne näkyy niinku toiminnassa, ehkä sellaset tarkemmin, et riippuu vähän niistä tavoitteista mitkä on semmosii voiko ne jotenkin tarkasti yksilöidä vai onko sitte koko ryhmän toimintaa missä sitte käsitellään yhteisesti niitä asioita sitte mitä liittyy." (Haastateltava 1)

Esimerkissä 22 lastentarhanopettaja toi esiin tavoitteiden sisällön vaikuttavan siihen, kuinka tavoite toteutetaan arjessa. Onko tavoite yksilöllisempi vai



voiko koko ryhmä hyötyä toimintatavasta. Haastatteluissa mainittiin, että on haastavaa yhdistää lasten yksilöllisiä tavoitteita ryhmän yhteisiin toimintoihin.

Yksi haastateltavista toi esiin myös sen, että tietokoneelle kirjaaminen ja tavoitteiden muodostaminen yhdessä vanhempien kanssa helpottaa niiden muistamista. Lapsen vasuun palaaminen on aiempaa helpompaa niiden ollessa myös sähköisessä muodossa.

Lasten vasujen yhdistäminen arkeen koettiin pääosin helppona juuri tavoitteiden yksinkertaisuuden vuoksi. Lastentarhanopettajat korostivat tavoitteiden olevan asioita, jotka tulevat esiin päivittäisessä arjessa. Yksi lastentarhanopettajista toi kuitenkin ilmi arjen hektisyyden ja sen että arki ei aina tue tavoitteita, jolloin tavoitteiden tuominen arkeen ei onnistu aina suunnitellusti.

Osa haastattelemistamme lastentarhanopettajista kuvasi lasten vasujen tavoitteiden siirtymistä arkeen prosessina, joka vaatii vielä työtä. Lastentarhanopettajat kokivat tarvitsevansa harjoittelua ja aikaa siihen, että löydetään tapa, jonka avulla on lasten vasut saisi helposti yhdistettyä päiväkodin arkeen.

#### Esimerkki 23

Kyllähän se varmaan nytten tota kanssa vaatii jonkun verran sitä sisäänajoa [arkeen yhdistäminen] myös vielä enemmän että oikeasti se vasu ei jää sitten vaan sinne kansioksi tai kirjepaperiks että tota siinä varmaan on sitä kehittämisen paikkaa et tulis niinkun kun sitä on myös sitten yhdessä pohittu että millälail että tehdäänkö sitten ihan että tehdäänkö sinne kirjaus, jonka pystyy jokainen työntekijä sitten lukemaan et mitä tämän nimenomaisen lapsen kohdalla on sovittu tai mihin pyritään ja näin poispäin että tota se on semmonen ehkä vielä ... vähän tota auki oleva asia että kuinka se ihan loppujen lopuksi sitten tehdään. (Haastateltava 5)

Esimerkissä 23 lastentarhanopettaja kertoo vasun näkymisen arjessa vaativan vielä "sisäänajoa" eli täysin selkeää tapaa ei ole, kuinka lasten vasut yhdistettäisiin arkeen pysyvästi. Asiaa on hänen mukaansa pohdittu yhdessä tiimin kanssa, mutta lopullista sopimusta toimintatavasta ei ole tehty. Esimerkissä haastateltava tuo myös esille, että vasu ei saa jäädä kansioon. Tämä asia tuli esille useammassa haastattelussa. Lastentarhanopettajat kokivat, että uudistuksen myötä lapsen vasut eivät jää kaappiin, vaan ne ovat arjessa mukana työkaluina.

## 7 POHDINTA

Tässä luvussa käsittelemme tutkimuksen tuloksia ja niistä saatuja johtopäätöksiä sekä tarkastelemme niitä suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin. Arvioimme myös tutkimuksen eettisyyttä sekä pohdimme jatkotutkimusmahdollisuuksia.

### 7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Selvitimme tutkimuksessamme lastentarhanopettajien kokemuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Uudistunut lapsen vasu on otettu käyttöön syksyllä 2017. Henkilökohtainen vasu on tehtävä jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle ja opetushallitus on antanut siihen aiempaa yksityiskohtaisemmat ohjeet. Lastentarhanopettajilla oli monipuolisia näkemyksiä lapsen vasusta. Tuloksissa ilmeni, että lapsen vasu on tuonut lastentarhanopettajien työhön mahdollisuuksia, mutta myös haasteita.

Osa teemoista, jotka mainittiin aineistossamme haasteena, oli toisten lastentarhanopettajien mielestä mahdollisuuksia. Yksi näistä oli lasten osallisuus. Alasuutarin ja Karilan (2009, 87) mukaan aikaisemman vuonna 2003 julkaistun vasun perusteiden puute on nimenomaan ollut lapsen osallisuuden huomiointi. Vasun vuonna 2016 tehdyn uudistuksen myötä lapsen osallisuus on nostettu keskeiseksi teemaksi sekä lapsen vasussa että valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Uudistuksesta on niin vähän aikaa, että se voi vaikuttaa lastentarhanopettajien kokemuksiin lasten osallisuudesta. Lastentarhanopettajat saattoivat tuoda lasten osallisuuden esiin sen vuoksi, että sitä painotetaan velvoittavissa asiakirjoissa huomattavasti aiempaa enemmän. Heillä ei välttämättä ole vielä selkeää toimintamallia siihen, kuinka lasten osallisuus huomioidaan arjessa.

Lastentarhanopettajat kokivat lapsen vasukeskustelun tärkeänä vanhempien kanssa tehtävänä kasvatusyhteistyön muotona. Päivittäinen yhteistyö on merkityksellistä, mutta sille on arjessa melko vähän aikaa. Tämän vuoksi haas-

tateltavat korostivat kiireetöntä vanhempien kohtaamista lapsen vasua laadittaessa. Lastentarhanopettajat arvostivat vanhempien asiantuntijuutta ja pitivät tärkeänä tietoa, joka vanhemmalla on lapsesta, sillä ammattilaisen ja vanhemman tiedot lapsesta täydentävät toisiaan. Alasuutarin (2010, 47-48) tutkimuksessa lastentarhanopettajien kokemukset olivat samansuuntaisia, sillä myös hänen tutkimuksessaan tuli esiin vanhempien asiantuntijuuden merkitys kasvatustyössä.

Lapsen vasun pedagoginen kirjaaminen koettiin haasteellisena. Tähän vaikutti erityisesti epäselvät ja jatkuvasti päivittyvät ohjeet lapsen vasusta. Lastentarhanopettajat olivat selvästi hieman epävarmoja siitä, miten asiat tulisi vasuun kirjata. Pedagogisen kirjaamisen koettiin myös lisänneen työmäärää erityisesti sen vuoksi, että vasu tulee kirjoittaa sähköiseen muotoon. Monet lastentarhanopettajat kokivat tietotekniset taitonsa puutteellisiksi ja kokivat tämän hidastavan vasun kirjoittamista huomattavasti. Olisi suotavaa, että lastentarhanopettajille tarjottaisiin jonkinlaista koulutusta vasun sisältöjen lisäksi tietokoneen käyttöön.

Tutkimuksemme tulosten perusteella lastentarhanopettajat yhdistävät lapsen vasua päivittäiseen arkeen toiminnan suunnittelun ja arjen rutiinien kautta. Toisin kuin Alasuutarin (2011, 186) tutkimuksessa, jossa lastentarhanopettajat kertoivat huomioivan lapsen vasun vain harvoin toiminnan suunnittelussa. Toiminnan suunnittelussa nousi esiin lasten vasuun kirjattujen tavoitteiden huomioiminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen vasuun kirjataan tavoitteet pedagogiselle toiminnalle (Opetushallitus 2016, 10). Tämä tuli aineistossamme kuitenkin vain muutamassa haastattelussa ilmi, vaikka velvoittavassa asiakirjassa on määräys tästä. Lastentarhanopettajat puhuivat lapsille asetetuista tavoitteista huomattavasti enemmän kuin pedagogisen toiminnan tavoitteista.

Lapsen vasua on pyritty uudistuksen jälkeen saamaan osaksi arkea, ei vain kaappiin jääväksi paperiksi, johon palataan, kun vasu vaatii päivitystä. Alasuutarin (2010, 181) tutkimuksessa lastentarhanopettajat totesivat vasujen jäävän usein kaappiin, kunnes on päivityksen aika. Tutkimuksemme lasten-

tarhanopettajat kuitenkin kertoivat, että tavoitteena on välttää vasujen kaappiin jääminen. Tätä helpottaa se, että tehdään ryhmävasuja tai listoja lasten tavoitteista kaikkien työntekijöiden näkyville.

Arjen rutiinien kautta lapsen vasun tavoitteita on helppo tuoda arkeen. Lastentarhanopettajat kertoivat tavoitteiden olevan arkisia asioita, jotka jäävät helposti mieleen. Myös Alasuutarin (2010, 181) tutkimuksessa oli samanlaisia tuloksia, sillä lastentarhanopettajat kertoivat lapsen vasuun kirjattavien tavoitteiden olevan yksinkertaisia ja pysyvän sen vuoksi mielessä.

Pääosin lastentarhanopettajat olivat tyytyväisiä lapsen vasun uudistukseen ja siihen mihin suuntaan varhaiskasvatusta ollaan viemässä. Uuden vasun käyttöönotto ja arkeen siirtäminen on prosessi, joka ei tapahdu hetkessä.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia siitä, kuinka lapsen uudistunut vasu on otettu käyttöön varhaiskasvatuksen kentällä. Tutkimus tuotti uutta tietoa lapsen vasusta, sillä sitä ei ole tutkittu uudistuksen jälkeen. Tutkimuksemme vahvisti aiempaa tutkimustietoa lapsen vasusta, mutta toi myös uutta tietoa esimerkiksi lapsen vasun yhdistämisestä päiväkodin arkeen.

## **7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet**

Kuten aikaisemmin tuli jo ilmi, lapsen vasu on uudistunut ja otettu käyttöön syksyllä 2017. On olemassa aikaisempia tutkimuksia, mutta ne ovat keskittyneet vuonna 2003 julkaistuun vasun perusteisiin ja siinä annettuihin määräyksiin. Tutkimuksemme on ajankohtainen, koska on mielenkiintoista tarkastella miten uudet lapsen vasun ohjeistukset näkyvät kentällä lastentarhanopettajien työssä.

Eskolan ja Suorannan (2008, 211) mukaan luotettavuutta voidaan arvioida neljän eri käsitteen avulla, joita ovat uskottavuus, siirrettävyys, varmuus ja vahvistuvuus. Tutkimuksemme uskottavuus näkyy siinä, että sekä tutkijat että tutkittavat ovat perehtyneet lapsen vasun sisältöön ja ohjeistuksiin, jolloin kaikilla osapuolilla on asiasta kutakuinkin yhtenevä käsitys.

Tutkimuksemme tulokset ovat siirrettävissä toiseen kontekstiin, mutta yleistäminen ei ole mahdollista pienen aineistokoon ja laadullisen tutkimusotteen vuoksi. Siirrettävyydessä on kuitenkin huomioitava tietyt ehdot. (Eskola & Suoranta 2008, 211-212.) Tutkimme lastentarhanopettajien omia ajatuksia, joten tulokset ovat hyvin yksilöllisiä. Mikäli tutkimukseemme olisi valikoitunut lastentarhanopettajia esimerkiksi eri puolelta Suomea, tuloksemme olisivat voineet olla hyvinkin erilaisia. Lastentarhanopettajien saama koulutus lapsen vasuun on riippuvainen varhaiskasvatuksen järjestäjästä ja sen myötä lastentarhanopettajien kokemukset lapsen vasusta voivat olla hyvin erilaisia. Tutkimuksen toteuttaminen muualla kuin Keski-Suomessa olisi voinut tuoda erilaisia tuloksia, sillä yliopisto vaikuttaa Keski-Suomessa varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutukseen ja lisäksi erilaiset tutkimus- ja kehittämishankkeet vievät varhaiskasvatusta eteenpäin Keski-Suomessa.

Varmuudella Eskola ja Suoranta (2008, 211-212) tarkoittavat tutkijoiden ennako-oletusten huomioimista tutkimuksessa. Pyrimme jo tutkimuksen alussa karsimaan vähäiset ennako-oletuksemme aiheesta. Toiselle tutkijoista osa haastateltavista oli tuttuja ja hänellä oli jonkinlainen käsitys siitä, mitä ajatuksia haastateltavilla mahdollisesti on. Tämän vuoksi haastateltaville vieraampi tutkija toteutti nämä haastattelut. Haastattelurunkoa muodostaessamme halusimme muotoilla kysymykset avoimiksi ja sellaisiksi, että lastentarhanopettajien on helppo kertoa kokemuksistaan.

Viimeisenä kriteerinä luotettavuudelle on vahvistuvuus, joka tarkoittaa sitä, että tutkimuksemme tulokset saavat tukea aiemmista tutkimuksista (Eskola & Suoranta 2008, 212). Alasuutari (2010) on tutkinut samankaltaisia asioita aiheesta aiemman vasun kautta ja saanut hyvin samankaltaisia tutkimustuloksia. Huomasimme aiempia tutkimuksia lukiessamme, että tutkimusten tuloksia on selvästi huomioitu uutta vasua kehittäessä, sillä niissä olevat kehityskohteet ovat velvoittavana uudessa vasussa.

Uusi vasu velvoittavana asiakirjana on puhututtanut varhaiskasvatuksen henkilökuntaa ja siksi on selvää, että jatkotutkimus aiheesta on tarpeellista. Jatkotutkimusmahdollisuuksia on lukuisia. Lapsen vasua olisi merkityksellistä

tutkia vanhempien näkökulmasta, kuinka vanhemmat kokevat lapsen vasun ja miten he osallistuvat sen suunnitteluun ja varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Lapsen osallisuutta vasuprosessiin ja lapsen vasun näkymistä päiväkodin arjessa voitaisiin tutkia lisää. Esimerkiksi havainnoimalla lapsia ja lapsiryhmien toimintaa saataisiin tietoa siitä, kuinka lapsen vasu näkyy konkreettisesti arjessa, ei vain varhaiskasvatuksen henkilökunnan kertomana.

Tutkimuksessamme haastateltavina oli kahdeksan lastentarhanopettajaa, mutta aihetta olisi voinut tutkia laajemmin, jotta olisimme saaneet monipuolisemman aineiston. Jatkotutkimusten avulla pystyttäisiin antamaan palautetta lapsen vasun kehittäjille ja koulutusta antaville henkilöille sekä lastentarhanopettajille vinkkejä siihen, kuinka lasten vasua voidaan yhdistää päivittäiseen arkeen. Lisätutkimus lapsen vasusta ja siihen liittyvästä uudistuksesta parantaisi varmasti varhaiskasvatuksen laatua.

## LÄHTEET

- Ahonen, L.** 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Alasuutari, M.** 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Alasuutari, M. & Alasuutari, P.** 2011. Sinun lapsesi ei ole sinun. Yksilöllisten varhaiskasvatussuunnitelmien taustat, tavoitteet ja käytäntö. Teoksessa Satka, M., Alanen, L., Harrikari, T. & Pekkarinen, E. 2011. Lapset, nuoret ja muuttuva hallinta. Jyväskylä: Bookwell Oy. 29-59.
- Alasuutari, M.** 2010. Suunniteltu lapsuus: keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoidossa. Tampere: Vastapaino 2010.
- Alasuutari, P. & Alasuutari, M.** 2012. The domestication of early childhood education plans in Finland. *Global Social Policy*. 12(2). 129-148.
- Alasuutari, M. & Karila, K.** 2009. Lapsuuden ja lapsen tulkinnat lapsikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Teoksessa Alanen, L. & Karila, K. (toim.) 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino. 70-88.
- Bennett, J.** 2010. Pedagogy in Early Childhood Services with Special Reference to Nordic Approaches. *Psychological Science and Educations* 3. 16-21. Saatavilla: [http://psyjournals.ru/files/31230/psyedu\\_2010\\_n3\\_Bennet.pdf](http://psyjournals.ru/files/31230/psyedu_2010_n3_Bennet.pdf)
- Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M. & Raittila, R.** 2017. Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) 2017. Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy. 21-35.
- Eskola, J. & Suoranta, J.** 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8.painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Eskola, J. & Vastamäki, J.** 2015. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 27-44.
- Grönfors, M.** 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Porvoo: WSOY.
- Hangasmaa, M.** 2014. Lapsen oppimissuunnitelma. Etnografinen seurantatutkimus eräässä päiväkotikoulukontekstissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Kokkola.

- Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L.** 2009. Arvioinnista opiksi. Vantaa: Printel.
- Heiskanen, N., Alasuutari, M. & Vehkakoski, T.** 2018. Positioning children with special educational needs in early childhood education and care documents. *British Journal of Sociology of Education*. Julkaistu DOI: 10.1080/01425692.2018.1426443
- Hirsh, Å.** 2012. The individual education plan: a gendered assessment practice? , *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 19:4. Routledge. 469-485. Saatavilla <http://www.tandfonline.com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/0969594X.2012.694587?scroll=top&needAccess=true>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H.** 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hujala, E., Fonsén, E. & Elo, J.** 2013. Evaluating the quality of the child care in Finland. Teoksessa Määttä, K. & Uusiautti, S. 2013. *Early Child Care and Education in Finland*. London: Routledge. 9-24.
- Karikoski, H. & Tiilikka, A.** 2017. Eheä kasvupolku - haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. 2017. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karila, K. & Alasuutari, M.** 2012. Drawing Partnership on Paper: How do the Forms for Individual Educational Plans Frame Parent - Teacher Relationship? *International Journal about Parents in Education*. 2012, Vol. 6, No. 1, 15 - 27.
- McLachlan, C., Flear, M. & Edwards, S.** 2013. *Early Childhood Curriculum: planning, assessment and implementation*. Second Edition. New York : Cambridge University Press 2013.
- Määttä, K. & Uusiautti, S.** 2013. Introduction: How do the Finnish family policy and early education system support the well-being, happiness, and success of families and children? Teoksessa Määttä, K. & Uusiautti, S. 2013. *Early Child Care and Education in Finland*. London: Routledge. 1-8.
- OECD.** 2000. *Early Childhood Education and Care Policy in Finland*. Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy
- Opetushallitus.** 2016. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.
- Opetushallitus** 2017a. *Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat - Mikä muuttuu?* Viitattu 7.2.2018. Saatavilla [http://www.oph.fi/koulutus\\_ja\\_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet\\_vasut](http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet_vasut)



- Opetushallitus** 2017b. Varhaiskasvatus. Viitattu 5.1.2018. Saatavilla [http://www.oph.fi/koulutus\\_ja\\_tutkinnot/varhaiskasvatus](http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus)
- Opetushallitus.** 2017c. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistus. Viitattu 7.3.2018. Saatavilla [http://www.oph.fi/download/186672\\_lapsen\\_varhaiskasvatussuunnitelma\\_mallilomakkeen\\_ohjeistus\\_1\\_1.pdf](http://www.oph.fi/download/186672_lapsen_varhaiskasvatussuunnitelma_mallilomakkeen_ohjeistus_1_1.pdf)
- Parrila, S. & Fonsén, E.** 2017. Pedagogisen johtamisen prosessi. Teoksessa Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä: PS-kustannus. 59-90.
- Patton, M. Q.** 2002. Qualitative research and evaluation. 3. painos. Thousands Oaks: Sage.
- Poikonen, P-L.** 2003. "Opetussuunnitelma on sitä elämää": päiväkotii - kouluyhteisö opetussuunnitelman kehittäjänä. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Reunamo, J.** 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY oppimateriaali Oy.
- Rintakorpi, K. & Reunamo, J.** 2016. Pedagogical documentation and its relation to everyday activities in early years. Early Child Development and Care 02 November 2017, Vol.187(11), p.1611-1622.
- Ruusuvuori, J.** 2010. Litteroijan muistilista. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino. 424-431.
- Salminen, J. & Poikonen, P-L.** 2017. Opetussuunnitelma pedagogisena työvälineenä. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.). 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A.** 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A.** 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Turunen, T A.** 2013. Individual plans for children in transition to pre-school: a case study in one Finnish day-care centre. Teoksessa Määttä, K. & Uusi-autti, S. 2013. Early Child Care and Education in Finland. London: Routledge. 25-38.
- Varhaiskasvatuslaki.** 1973. Finlex. Viitattu 7.2.2018. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

## LIITTEET

### Liite 1 Tutkimuslupahakemus

Tutkimuslupahakemus

Varhaiskasvatus

26.1.2018

XXX päiväkoti

Anomus varhaiskasvatuksesta kerättävien tietojen hankintaan ja käyttöön tutkimuksessa

Tutkimuksen nimi	Lastentarhanopettajien kokemuksia uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta
Tutkimuksen toteuttaja, tekijät ja ohjaajat	Anni Hänninen, Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos, Varhaiskasvatus. Niina Keppo, Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos, Varhaiskasvatus.  Tutkielman ohjaaja: Kaisu Peltoperä, KM, yliopistonopettaja, Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos/ varhaiskasvatus PL35, 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja ajankohta	Tutkimuksemme tarkoituksena on kerätä lastentarhanopettajien omia henkilökohtaisia kokemuksia uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistuksista ja sen käyttöönotosta. Tutkimustieto uudesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta on toistaiseksi vähäistä ja sen vuoksi tarpeellista. Varhaiskasvatus on muutosvaiheessa tällä hetkellä, joten koemme tärkeäksi haastatella ammattilaisia, jotka elävät tätä muutosta. Aineistoa keräämme haastatteleamalla keskisuomalaisia lastentarhanopettajia. Toteutamme haastattelun teemahaastatteluna ja tarkoituksenaamme on nauhoittaa haastattelut. Tutkimuksemme ajankohta on kevät 2018, aineisto olisi tarkoitus kerätä viikkojen viisi, kuusi ja seitsemän aikana.

Tutkimusaineisto	Tutkimusaineisto kerätään haastattelemalla vapaaehtoisia lastentarhanopettajia. Tutkimusaineistoa käytetään vain tutkimuslupaa hakeneiden opinnäytetöissä.
Tutkimusaineiston suojaus, säilyttäminen ja hävittäminen	Käytämme keräämäämme aineistoa ainoastaan tutkimuslupaa hakeneiden tutkimuksiin. Tuhoamme haastattelu äänitteet ja säilytämme sekä käsittelemme vain anonymisoituja litteraatioita. Säilytämme aineistoa luottamuksellisesti ulkoisella kovalevyllä ja niin, että siihen ei pääse käsiksi kuin tutkimuksen tekijät. Siirrämme mahdollisimman pian haastattelun jälkeen aineiston nauhurilta kovalevylle ja poistamme haastattelut nauhurista. Emme käsittele aineistoa internetin välityksellä. Tutkittavien henkilöllisyys eikä työpaikka tule esiin missään tutkimuksen vaiheessa.
Palaute tuloksista	Päiväkodin johtajalle
Sitoumukset	Sitoudun siihen, että en käytä saamiani tietoja muuhun kuin tutkimustarkoitukseen. En myöskään käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus. En luovuta henkilötietoja sivulliselle. Tietoja käytän vain kohdassa 4 määriteltynä aikana ja suojaan, säilytän ja hävitän tiedot edellä kuvatusti.
Päiväys	Allekirjoitus
Tutkimuslupa myönnetty	XXXX, Päiväkodinjohtaja

**Liite 2 Suostumus**

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Annan suostumukseni käyttää haastatteluani tutkimusaineistona. Olen saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta.

Päiväys ja paikka

---

Allekirjoitus ja nimenselvennys

---

### Liite 3 INFORMAATIOKIRJE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVILLE

#### Lastentarhanopettajien kokemuksia uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta

Hei,

Olemme varhaiskasvatustieteen opiskelijoita Jyväskylän yliopistolta. Tarkoituksenamme on tehdä tämän kevään aikana kandidaatin työ ja saada sen myötä lastentarhanopettajan pätevyys. Kandidaatin työmme aiheena on lastentarhanopettajien kokemukset uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Tutkimuksemme tarkoituksena on kerätä lastentarhanopettajien omia henkilökohtaisia kokemuksia uudistuneesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistuksista ja sen käyttöönotosta. Tutkimustieto uudesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta on toistaiseksi vähäistä ja sen vuoksi tarpeellista. Varhaiskasvatus on muutosvaiheessa tällä hetkellä, joten koemme tärkeäksi haastatella ammattilaisia, jotka elävät tätä muutosta. Aineistoa keräämme haastattelemalla keskisuomalaisia lastentarhanopettajia. Toteutamme haastattelun teemahaastatteluna ja tarkoituksenamme on nauhoittaa haastattelut ja litteroida ne.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Käytämme keräämäämme aineistoa ainoastaan tähän tutkimukseen ja kun tutkimuksemme on valmis, aineisto hävitetään. Säilytämme aineistoa luottamuksellisesti ja niin, että siihen ei pääse käsiksi kuin tutkimuksen tekijät. Tutkittavien henkilöllisyys eikä työpaikka tule esiin missään tutkimuksen vaiheessa.

Toteutamme tutkimuksemme haastattelut 2.2.-13.2.2018 välisenä aikana päiväkodeissanne. Liitteenä on lista vaihtoehtoisista haastattelupäivistä ja -ajoista. Haastattelu vie aikaa noin puoli tuntia. Toivomme, että ehdotatte meille myös muita aikoja, jos näistä ajoista mikään ei teille sovi.

Kiitos mielenkiinnostanne osallistua tutkimukseemme. Toivomme, että otatte meihin yhteyttä, jos teille herää kysymyksiä tutkimukseemme liittyen.

Ystävällisin terveisin

Anni Hänninen  
 puh. XXXXXX  
 s.posti XXXX  
 Jyväskylän yliopisto  
 Kasvatustieteen laitos,  
 Varhaiskasvatus

Niina Keppo  
 puh. XXXXXX  
 s.posti XXXX  
 Jyväskylän yliopisto  
 Kasvatustieteen laitos,  
 Varhaiskasvatus

Tutkielman ohjaaja: Kaisu Peltoperä, KM, yliopistonopettaja

## Liite 4 Haastattelurunko

### Lastentarhanopettajien ajatuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta ~ Teemahaastattelu

Aluksi kerrataan tutkimuksen tiedot:

- aihe, perustelut → ajankohtaisuus, ei aikaisempia tutkimuksia
- anonymiteetti, peitenimet
- luottamus, saa keskeyttää tai jättää vastaamatta
- halutaan tietää teidän omia kokemuksia
- rehellisyys, avoimuus
- haastateltavan koulutus, työkokemus ja tämän hetkinen ryhmä

#### ALOITUS

Tässä haastattelussa kolme teemaa

- lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- siihen saatu tuki ja koulutus
- kuinka se näkyy arjessa

#### LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

- Nythän on valtakunnallisesti ohjeistettu, että kaikille lapsille tehdään vasu...
- Kerro meille, mitä ajattelet lapsen vasun laatimisesta? (omia kokemuksia, minusta hankalaa/helppoa tms..)
- kuka tekee lapsen vasut?
- Hyvät/huonot puolet?
- Minkälaisia kokemuksia/ajatuksia/tunteita lapsen vasujen tekeminen on herättänyt?
- Miten vaikuttanut työmäärään?

#### TUKI JA KOULUTUS

- minkälaista tukea/koulutusta olet saanut vasuprosessiin?
- millainen koulutus/tuki, keneltä?
- miten koettu, tarpeellisuus?
- mikä hyvää/huonoa
- missä kaipaisit lisää tukea
- onko koulutus ollut riittävä?

#### LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN NÄKYMINEN ARJESSA

- Kertoisitko, mikä on vasun merkitys sinun työssä?
- Mitä hyötyä vasun laatimisesta on?
- miten näkyy päivittäin/miten saisi näkyvämmäksi?
- onko helppoa yhdistää arkeen/mikä vaikeaa?
- vaikuttaako tavoitteiden asetteluun se, että vasun pitäisi näkyä arjessa

Haluatko sanoa vielä jotain lapsen vasusta?

Kiitos haastattelusta!